

Беседа Светог Владике Николаја Жичког

Богојављање

Мт 3, 13-17; Зач.3

И јавиће се слава Господња, и свако ће тело видети. Јер уста Господња (тако) говорише (Ис. 40, 5).

У давна времена Господ је обећао јавити се у слави великој. Људи чули, па заборавили. Но Господ није заборавио реч Своју. Јер су речи Господње као куле камене, које се не руше. Господ је обећао доћи, но Он није дошао онда кад нам је најмање потребан, него онда кад нам је највише потребан. Док год је Господа могао заменити пророк, или ангел, дотле је Господ слао пророке и ангеле место Себе. Но када је порасло зло у свету тако, да га ни ангел није могао својом светлошћу сагорети, нити пророк својом речју умањити, тада је Господ испунио Своје давнашње обећање и јавио се на земљи. Но како се јавио Господ у слави? У неописаној смирености и послушности. Тако, да су ангели Његови изгледали светлији и пророци Његови већи од Њега. Кад су се на Јордану показали пророк и Господар, пророк је више падао у очи него Господар. Јован Претеча изгледао је чуднији и већи него Христос Господ. Са две тешке завесе заклонио је био Христос Своју славу и величину: са телом човечјим и са смиреношћу.

Зато Га људи нису ни приметили нити познали, док су очи свих небеских сила биле упрте у Њега више него у сав створени свет. Обучен у истинско тело и у истинску смиреност Господ Исус *дође из Галилеје на Јордан ка Јовану, да се крсти од њега.*

Диван је Бог у делима Својим! Кроз сва Своја дела Он нас учи смирености и послушности. Он се крије иза дела Својих, као сунце ноћу иза звезданог сјаја, као славуј у жбуну иза песме своје.

Он позајмљује светлост своју сунцу, и сунце светли као својом сопственом светлошћу, док светлост Божја остаје скривена.

Он позајмљује глас Свој грому и ветровима, и ови се чују, а Он се не чује.

Он позајмљује красоту Своју планинама и пољима, и планине и поља блистају красотом као својом, док красота Божја остаје у тајности.

Он позајмљује убавост и мирис цвећу пољскоме, и убаво цвеће мирише као својим сопственим мирисом, док мирис Божји остаје неопажен.

Он позајмљује снагу свакоме створењу, и сва створења диче се једно пред другим снагом као својом, док безмерна снага Божја нити виче нити се дичи.

Он позајмљује човеку од ума Својега, и човек умује и мисли као својим умом, док ум Божји стоји у затишју од ларме и у заклону од похвале света.

Тако нас Господ учи смирености. Јер све то што чини, Он чини колико по самој природи Својој, толико и ради човека. Да би се човек застидео и тронуо од глупе охолости. Да се не би човек хвалисао самим собом, не имајући никаквих добрих дела, него да би пуштао напред дела своја, а он ходио позади њих, као Бог позади дела Својих. једва чујан и једва видан, као пастир иза многобројног стада.

Диван је Бог када нас учи смирености. Но диван је Бог наш и када нас учи послушности. Никад човек не може бити тако послушан као Бог. Човек баца семе у њиву и оставља га Богу. За један дан човек баци семе у њиву, а Бог стоји код семена стотину дана, те га чува, и греје, и оживотворава, и поступно извлачи из земље као траву, и поступно пуни траву зрном, и поступно чини те семе сазрева, док човек опет не уђе у њиву, да за дан два сабере зрно и однесе у житнице.

Гавран излеже тиће, и напусти их, и не брине ништа више о њима. А Бог прима бригу на Себе и послушно дан и ноћ бди над младунцима. Рибе баце икру и оду, а Бог остаје, да из икре излеже мале рибе и да се постара о њиховој исхрани и развитуку. Безбројна сирочад, и људска и животињска, пропала би, када Бог не би о њима бринуо. Даноноћно бди Бог над свима Својим створењима, ослушкује њихове жеље и задовољава њихове потребе.

Бог слуша молбе и молитве људи и испуњује их; испуњује их послушно увек, кад год те молбе и молитве нису везане са грехом. Молитве пак, које хоће Бога да увуку у грех и да Га учине саучесником људскога греха, — те молитве Бог одбија и не слуша их. А од свих молитава Бог најрадије слуша скрушене молитве покајника, који моле за опроштај грехова. Јер ништа у свету није корисније за човека од опроштаја греха, од ослобођења од греха. С тиме човек постаје *нова твар*, тиме он почиње нови живот, живот сина на место живота слуге. Зато су сви пророци од увек тражили од људи покајање. Зато и Свети Јован Претеча не само проповеда покајање, него врши и крштење покајања, да би људи видљиво запечатали своје покајање. Што год веће покајање, то већа одрешеност од света и привезаност Богу; да, то бржа и послушност Божја према молитвама људи.

И тако никад човек не може бити ни тако смирен као Бог, нити тако послушан као Бог. Кроз сва своја створења на небу и на земљи Бог учи људе смирености и послушности. Ту поруку Бог нуди људима из Свој е превелике љубави према човеку и из Свој е пламене жеље, да се сви људи спасу и да ниједан не погине.

Но све ове поуке о смирености и послушности Бог је давао људима посредно, или кроз створену природу, или кроз Своје пророке и избранике и ангеле. Тек у лицу Господа Исуса Бог даје ову поуку људима непосредно, кроз Самога Себе, обученог у тело. У сваком тренутку Свога земаљскога живота, од рођења у пећини до распећа на крсту, Господ Исус је једна жива поука људима у смирености и послушности. Таква жива поука је Он и у своме крштењу на Јордану.

Јован је био јунак дана. Христа није нико ни познавао. Па и кад су Га познали, грешни људи сматрали су Јована већим од Њега. Јовану врви народ са свих страна, неуки и учени, сиромашни и богати. Јован је много падао у очи, како својом спољашношћу, тако и својим пустињачким и испосничким животом, а тако исто и свој им чудним речима. Нису толико људи врвели ка Јовану из осећања своје грешности, нити из чежње за покајање, колико из радозналости, да виде и чују једног необичног човека. Пуста радозналост! Колико нам она драгоцене времена одузме, не дајући нам зато ништа, осим пролазне људске сладуњавости, која се брзо обраћа у горчину! Колико нас она умрежава у своје мреже и колико одлаже и одлаже наше покајање и с тим и наше спасење!

Христос не изазива радозналост. У маси народа Он лагано корача ка Јордану. Он ничим не пада у очи народу, нити ико обраћа пажње на Њега. Његов изглед није тако необичан као Јованов, нити је Његова одећа тако чудна, нити је Његов живот тако сурово испоснички.

Он се умешао у гомилу, и гомила се кретала с Њим из Галилеје ка Јордану, једући и пијући с Њим и разговарајући као и са сваким другим човеком из те исте гомиле. Велики Исаија унапред је то предочио и провидео рекавши: *и видесмо Га, и не беше ништа на очима, чега ради бисмо Га пожелели* (Ис. 53, 2).

Али у целом скупу на Јордану беше један човек, један једини, који Га познаде, и то истински познаде. То беше сам Јован Крститељ. И засветлише очи у оштрога пустињика, и замукнуше за час громовита уста његова, и заборави Јован на сву осталу гомилу људи, у води и око воде, па указујући прстом на Исуса умилно рече: *гле јагње Божје* (Јов. 1, 29)!

Јагње Божје! Са ове две речи изразио је Претеча смиреност и послушност Господа Исуса. Он је смирен као јагње, и Он је послушан као јагње. И то смирен пред Богом и послушан Богу. Зато и каже: јагње Божје. Као јагње Он ходи кротко и смерно. И као што јагње ходи и на пашу и на кланицу са истом преданошћу своме пастиру, тако и Христос ходи тамо куда Га Отац небески упућује: на рођење у пећини, на крштење у Јордану, на распеће на крсту, вазда са истом готовошћу и истом преданошћу.

Но уз речи *јагње Божје* Јован додаје још и ове речи: *које узео на се грехе света*. Како узео Христос грехе света на се? Својом љубављу и Својом жртвом, што је једно од другог нераздвојно; јер нити има праве љубави без жртве, нити се чини права жртва без љубави. По Својој љубави Христос сиђе у овај телесни свет и обуче се у слабо људско тело. Овај свет није онако чист и красан и мио какав је био пре греха Адамова. Од греха је свет овај навучао на себе тамну и дебелу телесну образину, какву сада носи. Свет прозачни постао је свет дебелости и таме; свет чисти постао је свет нечисти; свет красни — свет наказни и ругоба; свет мили — свет сурови. У тај свет спустио се Најпрозрачнији, Најчистији, Најкраснији и Најмилији. Тиме је Он већ узео на Себе грехе света, — тиме што се јавио у свету у телу света, које је грубо и које се храни грубом храном. Прво тиме, дакле, што је примио на Себе тело, какво је тело постало после првородног греха.

Друго и тиме, што је из љубави снисходио, да испуни све законе, који су дати људима после греха. Сам, немајући потребе у овим законима, Он је снисходио, да их све испуни, све — како законе дате природи, тако и законе дате људима. Зато је се подвргао и глади и жеђи и умору и болу сваке врсте, као и остали смртни људи; и зато је морао да лагано расте, као и све што се рађа. кроз пуних тридесет година, пре него ли отпочне Своју јавну службу. Најзад зато је и обрезан био; зато се и крстио; зато је и у храм ходио на молитву; зато је плаћао порез ћесару. Све законе после првородног греха Он је примио на Себе и испунио их. Зато се и каже: Он узео на се грехе света. Наиме, Он узео на се испуњење свих закона, и то са онолико послушности и лакоће, са колико су непослушности и тешкоће људи и те законе испуњавали.

И најзад треће тиме, што принесе Себе на жртву за грехе света. Својим добровољним распећем на крсту; тиме што би заклан као јагње и проли Своју невину крв за грехе многих. Истина, цео је Његов земаљски живот жртва, као што је цео Његов

живот уопште љубав. Жртва је и то што је Он примио тело на Себе; жртва је и то што је Он примио закон на Себе. Но на крсту Он је крвљу запечатио Своју жртву и раздрао са свим рукописаније наших грехова. На крсту Он показа како сав ужас људског греха, тако и сву љубав Божју, која иде до саможртвовања.

И тако Христос узе на Себе грехе света на
три начина: прво, примивши тело
на Себе, друго, примивши закон
на Себе и треће, примивши жртву
на Себе.

Онда када се Господ појавио у свет, обучен у тело, и као телесан подчинио се закону, тај догађај пропраћен је једном чудном природном појавом — појавом звезде на Истоку; затим још и слетањем ангела на земљу; па радовањем пастира витлејемских; па поклоњењем простих пастира и мудрих звездара Њему, божанском Младенцу. Но томе догађају следовало је Иродово клање деце и бекство Спаситеља у таму египатску испред још црње таме — јерусалимске.

Онда када се Господ јавно и јасно подчинио закону људском и примио крштење на Јордану, и тај догађај опет пропраћен је једном чудном природном појавом — по доцнијем сазнању Божјих светитеља — наиме: заустављањем воде у реци Јордану уступањем мора назад. *Море видје и побјеже, Јордан возвратисја вспјат.* Затим, небо се отворило, глас се чуо Оца небеског и видео се Дух Свети у виду голуба. Род човечји је то осетио и видео кроз свога представника, Светог Јована Крститеља. Но томе догађају следовао је четрдесетодневни пост Христов и мрак и ужас сатанског искушења. А потом појава ангела, који Му служуху.

Па и онда када је Господ све своје страдање у телу на земљи запечатио мукама и крвљу на крсту, и тај догађај пропратила је природа страшним појавама: потресом земље, помрачењем сунца, распрскавањем камења и отварањем гробова. Живи и мртви осетили су страховиту величину божанске жртве на Голготи: разбојници и незнабошци поверовали су у Сина Божјег, а мртви су се појавили на улицама јерусалимским. И томе догађају следовала је тама, тама ван гроба и тама у гробу; после чега је дошло коначно свануће, коначна победа и коначно — васкрсење. И опет појава ангела!

И тако ова три догађаја у животу Христовом дају нам најјаснију и најнепосреднију поуку божанског смирења и божанске послушности. Небесна радост и узвишеност свакога од њих преплиће се са ужасом људског злочина и сатанске саблазни. Но у сва три случаја Христос је изишао као сјајан победилац: над човеком Иродом, после Свога рођења; над сатаном, после Свога крштења и над удруженим људима и сатаном, после Своје смрти. А крштење на Јордану божанствени Матеј овако описује:

У време оно дође Исус из Галилеје на Јордан ка Јовану, да се крсти од њега. А Јован Му се отираше говорећи: ја треба да будем од тебе крштен, а ти ли долазиш к мени? Јован је познао Христа, али није познао Његов план спасења. И сад се открива јединствена сцена у историји људској: да се Бог надмеће у смирењу са човеком! Јован крштава грешнике ради покајања. Међутим, њему прилази безгрешни, који нема за шта да се каје и захтева да се и Он крсти. Јован, ј ачи духовном силом од свих смртних људи око себе, нај еданпут познај е у Христу *Јачега* од себе. И, пре него што Га је видео, Јован је већ знао, да је Он дошао на земљу и да је међу људима. *Међу вама*

стоји кога ви не знате (Јов. 1, 26). Но тек када је стао лицем с Њим, он Га је познао и указао људима прстом на Њега: *гле, јагње Божје!* Чим Га је свети Јован видео, Он је могао мислити, да је његова улога као Претече завршена, и рећи, као негда праведни Симеон: *сад отпусти с миром слугу свога Господе* (Лк. 2, 29), или као што је сам Јован доцније једном приликом рекао: *Он треба дарасте а ја да се умањујем* (Јов. 3, 30). Али не; место да се деси то што Јован мисли и очекује, њему Христос задаје један неочекиван задатак. Увршћен међу грешне људе, безгрешни Христос тражи од Јована, да овај учини с Њим што је чинио и с другима, то јест, да Га крсти у реци као што је крштавао и друге. Јованово опирање томе сасвим је разумљиво смртним људима. Ах, страшно је, браћо, увести у воду чистијег од воде! Страшно и претрашно створењу спустити руку своју на главу Створитеља. Како ће се усудити човек од праха и пепела ставити руку на Онога коме су херувими подножје ногама Његовим!

Но Христос брзо завршава разговор са Јованом једном кратком али одлучном реченицом: *остави* (то) *сад јер тако нам треба испунити сваку правду. Тада Јован остави Га.* Тиме Господ хоће да каже: прекини за сад реч о моме и твоме достојанству, и о томе ко је од нас двојице већи и јачи. Данашњи дан није зато одређен, но за нешто друго. Доћи ће време, кад ће се јавити и то што ти говориш. Не можемо ми људе научити ничему, што не будемо ми претходно сами извршили. Ко ће нам иначе веровати? И у чему би се ми иначе разликовали од законика и књижевника јерусалимских, кој и уче а не творе? Сав закон ми морамо извршити, да би свему закону дали један виши, духовни смисао и значај. И ја треба да се прво крстим водом, да бих потом крштавао Духом Светим и огњем. План спасења објављује се самим својим извођењем. Што ти је сад нејасно, биће ти ускоро јасно. Небеса ће се открити и оправдати ово, што Ја захтевам од тебе.

Колико је Јован у први мах био устрашен, да изврши крштење над Христом, толико је сада био послушан заповести Месије. И небеса су заиста похитала да оправдају и благослове чин Претечених руку. (,Тројаки је узрок био, да Спаситељ прими крштење од Јована. Прво, да би тако, пошто се већ родио као човек, испунио сваку правду и смирење пред законом. Друго, да би Својим крштењем утврдио значај Јованова крштења. Треће, да би освећујући воду Јорданску показао кроз слетање голуба силазак Духа Светога у часу крштавања верних", *Јероним*).

Христос се погружава у воду, не да Себе очисти, него да симболички потопи старога човека. Својим погружењем у воду Он мислено понавља потоп света у време Ноја, и понавља потоп Фараона и његове египатске војске у Црвеном Мору. У светском потопу потопило се грешно човечанство, у црвеном Мору потопио се Фараон, непријатељ Бога живога. Христос је узео грехе људи на Себе. Добровољно Он је пристао, да се Он потопи на место грешног човечанства; драговољно Он је примио на Себе судбу потопљеног Фараона, непријатеља Бога живога. Он погружава у воду Своје тело, као да га сахрањује у гроб. Он се погружава у воду за тренутак, а потом се уздиже и излази из воде. Тиме Он понавља ону страховиту лекцију, коју је Бог пружио људима потопом грешника у време Ноја, и потопом Фараона у Црвеном Мору. Тиме Он на видљив начин но ћутке казује оно што је доцније казао речима ученоме кнезу Никодиму, наиме: *ако се ко наново не роди, не може видети царства Божјега* (Јов. 3, 1). Но наново се може родити још у овоме животу ко умре староме човеку, или

друкчије речено: у коме умре стари, грешни човек. Ко се погрузи са својим грехом, а уздигне се чист од греха. Ко се погрузи телом као телесан човек, а уздигне духом као духован човек. Ко закопа себе с Христом крштењем као у гроб (Колос. 2, 12). Ко потопа гордост, непослушност, себичност и сваку нечистоту старога, грешнога човека, а он уздигне смирење и кротост, послушност и љубав. Ко умре себи, а оживи Богу (Рим. 6). Једном речју: ко себе сахрани као грешник и поново се роди као праведник, — тај ће остварити онај пример, који му је дао Христос Својим Крштењем у води Јорданској. „Пре него ли отпочне други живот, треба са првим окончати“, говори Василије Велики. О, како је многозначајно и како многопоучно Христово крштење погружењем Његова светог тела у воду! Само безгранична мудрост Божја могла је устројити толико корисно и поучно за људе крштење на Јордану. Само та безгранична мудрост, која види прошлост и будућност као и садашњост, могла је да веже почетке са крајевима људске историје и да доведе у везу потопа грешног човечанства са погружавањем Христа у воду. Само та неисказана мудрост може једном сликом, једним чином, једним знаком да каже више него сви људски језици на земљи. Јер, гле, цео начин нашега спасења казан је чином Христовог крштења у Јордану.

И крстивши се Исус изиђе одмах из воде. И гле, отворише Му се небеса, и виде Духа Божјега где силази као голуб и дође на Њега. И гле, глас с неба који говори: ово је Син мој љубазни, који је по мојој вољи. Ниј е Дух сишао на Христа док ј е био погружен у води, него кад ј е изишао из воде. Тиме Мудрост Божја хоће да нам покаже, да на старога човека, који је жив греху а мртав Богу, Дух Божји не силази. Него Дух Божји силази само на човека наново рођена, духовно препорођена, који је умро греху и оживео Богу.

Дух сиђе на Христа у виду голуба („Голуб се спустио над главу Исусову, да нико не би помислио, да је глас Оца управљен био Јовану а не Господу" *Јероним*), не оваплоћен у голуба, као што је Христос оваплоћен у човека, него само у виду голуба, као голуб. То значи, да се Дух може јавити и у неком другом виду. И заиста Он се јавио доцније апостолима у виду огњених језика и *као духање силнога ветра* (Дела Ап. 2, 2). У књизи постања за Духа се вели: *И Дух Божји носаше се над водом* (1, 2). Дух Божји се, дакле, јавља у разним видовима, сходно догађајима, које Он освећује или покреће. Но сваки Његов вид показује Га као нешто делателно, покретно и чисто, што Собом проузрокује топлоту, покрет и чистоћу. При крштењу водом на Јордану Дух се јавио у виду кротког голуба, а при крштењу апостола Духом Светим и огњем у Педесетници; Он се јавио у виду силнога ветра и пламена. Тиме је показана разлика између крштења Јованова и крштења Христова. Крштење Јованово, или крштење водом, чини људе кротким и чистим као голубове, а крштење Христово, или крштење духом, чини људе силним и пламеним („Пошто се човек састоји из две части: из душе и тела, то је и очишћење двојак: бестелесно за оно што је бестелесно, и телесно за тело. Вода очишћава тело, а Дух (очишћава и) запечаћава душу", *Кирил Јерусалимски*, Огласителное поучение III). Силазак Духа у виду голуба — као што и Свети Оци тумаче — напомиње голуба, кога је Ноје три пута пуштао из своје лађе, да њиме испита, да ли се земља осушила. И голуб му се вратио са маслиновим листом у кљуноу. Маслинов пак лист означава мир; мир међу Богом и човеком. И сада, после Христовог изласка из воде, после символског потопљења старога човека у води, јавља се над

главом Христовом Дух у виду голуба, да покаже, да је по овом престао, и да је мир завладао међу Богом и новим човеком. Зашто овај голуб не носи маслинов лист у кљуну, као знак мира? Зато што је ту, место маслиновог листа, сам Господ Христос, најсавршенији знак мира међу Богом и човеком. међу небом и земљом. Он је маслинов лист у Новоме Стварању. Зато голуб, летећи над Христом, нема потребе да држи други знак мира, други маслинов лист. Христос је крај потопа и почетак мира.

И гле, глас с неба! Небо отворено, Дух у виду голуба, и ј ош уз то гле, *глас с неба!* Тако ј е многозначајно крштење Христово, да се при истом не јављају само ангели, него сама Света Тројица: Отац, Син и Дух Свети; Отац у виду гласа с неба, Дух у виду голуба, и Син као нови и савршени човек, као Богочовек.

Ово је син Мој љубазни, који је по Мојој вољи! Тим речима Бог Отац објављује Сина Свога Исуса. У тим речима и сопственим гласом и речима и речи моћнога архангела Гаврила, изречене пресветој Деви Марији: *и назваће се син Највишега* (Лука 1, 32), и још: *и назваће се Син Божји* (1, 35). Сада Га уистини Бог Отац и назива Сином Својим, Сином љубазним. Јер Христос је једини Син Божји по рођењу и вечности, и једини Син Божји по рођењу и времену. Бог Отац не назива све људе Својим синовима но само Христа. Јер остали људи могу се назвати синовима Божјим по усыновљењу од Бога, и то због Христа и у име Христа. И кад Христос доцније говори људима: *један је Отац ваш на небесима*, Он тиме не мисли да каже нешто друго, него да су људи само по усыновљењу синови Божји. Само превелика љубав Божја може називати Своја створења синовима. Но Христос је једини и истински Син Божји и по љубави и по бићу.

Зато се и каже: *Син Мој љубазни, који је по Мојој вољи*. Овим двама реченицама појачава се израз Очеве љубави и Очевог благовољења према Сину Своме. Вечна веза, коју има Отац са

Сином, није ослабила нити се Њихова међусобна љубав охладила тиме што је Син сишао у грешни свет, обучен у слабо тело човечје.

И тако, крштење Христово у Јордану везано је са открочењем Свете Тројице човечанству. Од тога открочења нема већега. Јер тиме нам је показана тајна тројединог бића Божјег. Спаситељ је отпечатио на Јордану и ту највишу тајну на небу и на земљи. Велимо — и на земљи, јер тројичношћу Божјег бића објашњава и најдубље тајне самога човека човекова тројичност, јер је речено још на самом почетку Светога писма, да је Бог створио човека по Своме обличју (Постање 1, 26). Зато се празник Христовог крштења и назива Богојављењем. Јер се Бог јавио на реци Јордану онакав какав је, уколико је то јављање приступачно човеку у телу. Још се овај празник назива и Просвећењем. Јер се њиме дух човеков озарава познањем најдубље божанске тајне. Он се назива Просвећењем још и зато, што крштење Христово погружавањем у води просвећује наш разум, чисти наше срце и облагорођава нашу душу познањем начина нашега спасења који се састоји у сахрањивању старог човека и рођењу новог, или другим речима: у смрти свега нашег грешнога и смртнога ј естества и оживљењу безгрешнога и бесмртнога.

Све што се догодило при крштењу Христовом, догађа се и при крштењу свакога од нас. („Господ, кој и управља животом нашим, установио нам ј е завет крштења, кој е има у себи слику смрти и живота... вода има слику смрти, која прима тело на

погребење, а Дух улева животворну силу, која обнавља живот душе наше од смрти греховне у првашњи живот", *Василије Велики, О крштењу*). Погружавањем у воду ми умиремо с Христом, дизањем из воде ми се сј едињавамо са живим Христом. Кротки Дух Божји као голуб лепрша се над нама, надахњујући нас Својом свемоћном благодаћу. А Отац нас кроз љубав Исуса Христа усиновљава и проглашује то усиновљење Својим гласом. Ко може знати, шта се у часу крштења дешава у души свакога младенца? Помрачени и утучени доцнијим грехом ми заборављамо највећу небесну тајну, која нам се при крштењу открива. Јер крштењем ми се чистимо од свакога греха, али после нашег крштења долазе сатанска искушења, којима Христос није подлегао, но којима ми подлежемо. Но они од нас, који се брину о спасењу своме дан и ноћ, са потпуним смирењем и послушношћу према Богу, могу се удостојити откривења превелике тајне божанске, која се показала на Јордану, као што су се удостојили овога виђења многи светитељи и мученици за Христа. Мучеништво за Христа пак сматра се трећим крштењем; пошто је прво Јованово крштење, крштење водом, а друго Христово, крштење, Духом Светим и огњем. Ово треће крштење, крштење мученичко, назива се крштењем крвљу. Мученици Христови, који су крштени проливањем крви своје за Христа, обично су виђали много од Јорданске тајне, откривене при крштењу Христа. Најпознатији пример овога видовитог крштења крвљу јесте смрт првомученика Христовог, архиђакона Стефана. Где стоји о томе написано. *А Стефан будући пун Духа Светога погледа на небо и виде славу Божју и Исуса где стоји с десне стране Бога*. Ту је, дакле, показан и Дух, и Син, и Отац. И повика Стефан: *ево видим небеса отворена и Сина човечјега где стоји с десне стране Богу*. И би засут камењем од Јевреја (Дела Ап. 7, 55-60). Постарајмо се и ми, да јаком вером, добрим делима и братским саучешћем у радости и страдању наших ближњих, а све у смирењу и послушности према живоме Богу, повратимо безгрешну чистоту, у коју смо обучени крштењем, па ћемо се и ми удостојити славе, радости и вечне красоте Божјих светитеља и мученика. Тако ћемо се и ми просветити, небо ће се над нама отворити, и Бог ће нам се јавити — Отац, Син и Дух Свети, Тројица једнобитна и неразделна, којој нека је слава, сада и навек, кроза све време и сву вечност.

Амин.